

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Številka: 700-07/17-1/ EPA 1767-VII
Ljubljana, 17. 5. 2017

Državni svet Republike Slovenije je na 51. seji 17. 5. 2017 na podlagi druge alineje prvega odstavka 97. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/00, 23/03, 69//04, 68/06, 47/13 in 75/16), sprejel naslednje

M n e n j e

k Letnemu poročilu o poslovanju Oddelka za preiskovanje in pregon uradnih oseb s posebnimi pooblastili pri Specializiranem državnem tožilstvu RS za leto 2016

Državni svet **se je seznanil** s poročilom.

Predstavnica Oddelka za preiskovanje in pregon uradnih oseb s posebnimi pooblastili pri Specializiranem državnem tožilstvu RS (v nadaljevanju: posebni oddelek) je državnemu svetu predstavila Letno poročilo o poslovanju posebnega oddelka za leto 2016 (v nadaljevanju: poročilo). Posebni oddelek po vseh podatkih odstopa od povprečja ostalih tožilstev tako glede učinkovitosti, ki je med višjimi, ima najvišji delež rešenih zadev, po drugi strani pa ima posebni oddelek najmanjši delež obsojenih. Rezultati so posledica tega, da je posebni oddelek krajevno in stvarno pristojen za preiskovanje in pregon kaznivih dejanj, ki jih v službi in izven nje storijo uradne osebe Policije, kar predstavlja pretežni del nalog, ter Vojaške policije, ki imajo pooblastila Policije v predkazenskem postopku ter za uradne osebe Obveščevalno-varnostne službe Ministrstva za obrambo, uradne osebe, napotene na misijo v tujino s pooblastili Policije v predkazenskem postopku in uradne osebe Slovenske obveščevalne-varnostne službe (SOVA). Bistvo dela posebnega oddelka glede na preiskovance je, da se hitro in nepristransko preiščejo obtožbe kaznivega dejanja in ni toliko bistvena končna obsodba, zato je tudi delež obsojenih majhen, čeprav se zadnja leta dviguje; 2016 je bilo obsojenih 45 policistov.

Pripad zadev se je malo povečal, vendar iz teh podatkov ni mogoče potegniti nobenih zaključkov. Posebni oddelek dela s približno enakim pripadom že vsa leta, približno enako je tudi rešenih ovadb, rahlo se povečuje število obsojenih. Po besedah predstavnice posebnega oddelka je mogoče njegovo delo z nekaterimi majhnimi spremembami zakonodaje in predvsem z dogovorom s Policijo o boljšem sodelovanju in obveščanju posebnega oddelka še izboljšati. Predstavnica posebnega oddelka je državnim svetnikom naštel nekatero težavo s katerimi se srečujejo pri svojem delu. Težave so podobne kot pri vseh državnih tožilstvih: slaba računalniška oprema, iztrošenost druge informacijske opreme in vozil ter stiska s prostorom.

Omenjena je bila tudi problematika shranjevanja materialov višje stopnje tajnosti, s katerimi imajo v njihovem oddelku opravka, glede na to, da so pristojni tudi za preiskave kaznivih dejanj, ki jih storijo uradne osebe SOVE in OVS. Ob nastajanju posebnega oddelka se ni razmišljalo, da potrebujejo varnostno območje za rokovanje s takšnimi podatki, ki ima zelo stroge in visoke standarde ravnanja z dokumenti, podobne težave imajo tudi mnoga sodišča.

Naslednja težava, ki se vleče že od nastanka posebnega oddelka 2007, je sodelovanje s Policijo oziroma obveščanje Policije o sumih kaznivih dejanj. Policija je dolžna obvestiti posebni oddelek takoj, ko so podani razlogi za sum, da je policist storil kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti. Opuščanje obveščanja posebnega oddelka ima zlasti veliko težo v primeru, kjer bi policisti posebnega oddelka morali opraviti ogled kraja kaznivega dejanja ali zavarovati dokaze za kazenski postopek. Glede na to, da so razlogi za sum najmanjša stopnja suma, navedeno ravnanje ni v skladu z določbo 158. a člena Zakona o kazenskem postopku. Težava je tudi v ustreznem zagotavljanju brezplačne tehnične pomoči Policije posebnemu oddelku, kot je zapisana v Zakonu o državnem tožilstvu. Predstavnica posebnega oddelka je državnim svetnikom omenila tudi predvideno novelo ZKP-N, ki naj bi njihove pristojnosti omejila na preiskovanje sumov kaznivih dejanj, ki so s strani pooblaščenih oseb storjena v službi. Predstavnica posebnega oddelka je to ocenila za korak nazaj, saj je posebni oddelek zato, da Policija ne preiskuje samo sebe, in so konkretni primeri, ki kažejo na to, da je potreben zunanji organ, ki objektivno in nepristransko preiskuje policiste in druge pooblaščen osebe. Glede na predlagane spremembe ugotavljajo, da jim zakonodaja ni v pomoč, da bi lažje opravljali svoje dolžnosti in zato je mnenje posebnega oddelka do predlagane spremembe 158.a člena ZKP-N odklonilno.

Državni svet je želel podrobnejša pojasnila o nadaljevanju težav pri obveščanju posebnega oddelka v primeru sumov kaznivih dejanj, ki jih storijo policisti in o predstavljenih težavah pri zagotavljanju tehnične pomoči Policije posebnemu oddelku. Državni svet je v svojih stališčih že opozarjal na omenjene težave in apeliral na vse vpletene, da jih poskušajo rešiti. Predstavnica posebnega oddelka je državne svetnike opozorila, da se situacija ne izboljšuje, ampak se po njihovem mnenju celo slabša. Policija ostaja na svojem stališču, da želijo sami preiskovati te zadeve, posebnega oddelka ne obvestijo ali ga obvestijo prepozno ali jim ne odstopijo zahtevane dokumentacije. Dejstvo je, da posebni oddelek za marsikatero kaznivo dejanje, ki potem konča na sodišču s pravnomočno obsodilno obsodbo, izve iz medijev ali anonimnih ovadb ali iz lastne zaznave. Prav tako bi morala Policija posebnemu oddelku zagotoviti brezplačno tehnično pomoč, vendar so se zgodili primeri, ko Policija te tehnične pomoči ni zagotovila. Predstavnica posebnega oddelka je Državnemu svetu izpostavila zaskrbljujoč primer iz 2016, ko je bil zaznan sum kaznivega dejanja posedovanja otroške pornografije, ko je posebni oddelek med hišnimi preiskavami zasegel več računalniških naprav. Samo strokovnjaki lahko zavarujejo in preiščejo te podatke iz zaseženih naprav in to niso policisti posebnega oddelka, saj ima Policija za takšne dejavnosti posebne strokovnjake, ki so posebnemu oddelku dolžni nuditi tehnično pomoč, kar pa je bilo odklonjeno.

Državni svetniki so bili seznanjeni tudi s predvideno spremembo 158.a člena ZKP-N (Zakona o kazenskem postopku), ki je že v Državnem zboru in ga bo Komisija za državno ureditev obravnavala v naslednjih tednih. V noveli 158.a člena ZKP-N se

spreminja oziroma zmanjšuje pristojnosti posebnega oddelka. Po predlogu zakona posebni oddelek ne bo več pristojen za preiskovanje kaznivih dejanj, ki jih policisti oziroma druge pooblaščen osebe storijo izven službe. Predstavnica posebnega oddelka je to izpostavila kot dodaten poskus omejevanja njihovega dela in ga označila kot problematičnega. Kot je dejala, gre za kazniva dejanja, ki so včasih korupcijska kazniva dejanja in niso storjena v službi, vendar jih na koncu obravnavajo specializirani oddelki sodišč. Zelo veliko sumov kaznivih dejanj, ki jih preiskuje posebni oddelek, se zgodi izven delovnega časa, njihovo število je celo v porastu. V primeru te spremembe bo prišlo do zamegljevanja polja, kdaj so dejanja storjena v službi, kdaj nekje vmes in lahko pomeni še manj možnosti preiskovanj. Težava bo tudi to, kdo bo odločal, kdaj se preiskuje in kdaj ne. Če bo sprejeta takšna rešitev novele ZKP-N, bo po mnenju predstavnice posebnega oddelka to pomenilo še manj preiskav na tem področju, ker Policija tega ne bo preiskovala.

Državni svet je ob predlagani spremembi ZKP-N izrazil svojo zaskrbljenost, še posebej ob dodatnem pojasnilu, da je bil prvotni predlog Ministrstva za notranje zadeve ukinitve posebnega oddelka v celoti. V razpravi so državni svetniki izpostavili uspešno delo posebnega oddelka, ki se po njihovem mnenju kaže tudi v izraženem zaupanju občanov, saj se občani vedno pogosteje obračajo na posebni oddelek. Strinjali so se s predstavnico posebnega oddelka, da ta nudi neko gotovost in zagotavlja enakost občanom, da imajo vsi zagotovljene enake postopke pri policistih, da torej velja za vse enako pravo. Državni svet je poudaril, da bi morala tudi Policija prepoznati dobro delo posebnega oddelka, saj mora biti v njenem interesu, da so vsi sumi kaznivih dejanj, ki so jim podvrženi policisti (in druge pooblaščen osebe), natančno preiskani, ker to krepi zaupanje občanov v represivni aparat države in da obstaja demokratični nadzor nad njim. Glede predstavljene situacije je predstavnik MP državnim svetnikom povedal, da MP spremlja situacijo in da se v začetku junija predvideva sestanek med MP, MNZ in Policijo, na katerem bo ena izmed tem tudi obveščanje med Policijo in posebnim oddelkom. V zvezi s predlogom novele ZKP-N pa je predstavnik MP potrdil, da je MNZ šel v smeri ukinitve posebnega oddelka, čemur pa MP ni naklonjeno.

V zvezi z zagotavljanjem ustrezne tehnične opreme je Državni svet podprl prizadevanja posebnega oddelka za izboljšanje njihove opremljenosti z računalniki, pa tudi boljšim voznim parkom. Po zagotovilih predstavnika MP bo tudi posebni oddelek pridobil novo opremo. Državni svetniki niso mogli mimo težav posebnega oddelka in tudi drugih pravosodnih ustanov, ko gre za zagotavljanje primernih prostorov za hranjenje materialov z oznakami višje stopnje tajnosti. Predstavnica posebnega oddelka je Državni svet seznanila s svežim zapletom iz prakse, ko so pred mesecem želeli vložiti obtožni predlog na eno od okrajnih sodišč v zadevi SOVE. Obtožni predlog je vseboval tudi dokumente z oznako tajno, vendar sodišče dokumentov ni želelo sprejeti, ker nimajo ustreznih prostorov za njihovo hranjenje. Postavi se logično vprašanje, kako se lahko preganjajo kazniva dejanja, če ni mogoče vložiti dokumentov na sodišče. Predstavnica posebnega oddelka je izpostavila njihovo dilemo, kaj narediti v takšnih primerih, svoje delo morajo opraviti, pri čemer pa se zavedajo, da niti sami nimajo ustreznih prostorov in podatkov višje stopnje tajnosti ne bi smeli hraniti. Državni svet je tudi na te težave posebnega oddelka že opozarjal v svojih stališčih, glede na opisani primer pa državni svetniki menijo, da je skrajni čas, da MP to situacijo uredi prednostno in najde, kot je bilo omenjeno v razpravi okoli 20.000 evrov za ureditev ustreznega varnostnega območja

na posebnem oddelku, čeprav ga potem čaka še reševanje podobnih težav na večini sodišč.

Državni svet je v zvezi s polemično razpravo glede omejitve pristojnosti posebnega oddelka za preiskovanje kaznivih dejanj policistov oziroma drugih pooblaščenih oseb samo na čas v službi izrazila svoje nestrinjanje s predlaganimi spremembami. Državni svetniki menijo, da so nujni nadaljnji pogovori vseh vpletenih, zato pozdravljajo predvideni sestanek MP, MNZ in Policije. Državni svetniki so prepričani, da je sedanja ureditev ustrezna, zato se bodo spremembam vsebinsko posvetili, ko bo na dnevni red seje Komisije za državno ureditev prišla novela ZKP-N in takrat se pričakujejo ustrezna in poglobljena pojasnila MP glede predlagane spremembe; zakaj je potrebna takšna sprememba in v čem in kako bo izboljšano preiskovanje sumov kaznivih dejanj policistov in drugih pooblaščenih oseb, kajti samo izboljšanje sedanje situacije je lahko razlog sprememb. Represivni organi v vsaki družbi morajo biti pod nadzorom, saj to krepi zaupanje državljanov v državo in državne institucije, vsaka omilitev tega nadzora pa lahko zbuja nelagodje.

* * *

Za poročevalca je bil določen državni svetnik Rajko Fajt.

Mitja Bervar, mag. manag.
predsednik